

залишаються значними за умов відсутності вичерпної джерельної бази, особливо щодо регіонального аспекту історії Руху. Актуальність і доцільність соціально-економічного питання, яке порушувалося на установчих конференціях крайових організацій Народного Руху України в кінці 80-х рр. XX ст., було підтвержене подальшими подіями, які принесли Руху всенародну підтримку і привели Україну до державної незалежності.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Гончарук А.Г. Економічна політика Руху. Народний Рух України: місце в історії та політиці: Матеріали другої Всеукраїнської наукової конференції (11-12 вересня 1996 р., м. Одеса) – Одеса, 1996. – С. 7; 2. Гончарук Г.І. Народний Рух України. Історія. – Одеса, 1997. – С. 34-35; 3. Гарань О.В. Убити Дракона. З історії Руху та нових партій України. - К., 1993. – С. 39; 4. Давимука С. В'ячеслав Черновіл – державотворча діяльність на Львівщині // Народний Рух України: місце в історії і політиці. Матеріали шостої Всеукр. наук. конф. (16-17 вересня 2005 р., Одеса). – Одеса, 2005. – С. 50; 5. Гончарук Г.І., Шановська О.А. Національна ідея і Народний Рух України. – Одеса, 2004. – С. 61; 6. Білоус А.О. Політичні об'єднання України. – К., 1993. – С. 45; 7. Гончарук Г.І. Народний Рух України. Історія. – Одеса, 1997. – С. 36, 37; 8. Гарань О.В. Убити Дракона. З історії Руху та нових партій України. - К., 1993. – С. 41; 9. Гончарук Г.І. Народний Рух України. Історія. – Одеса, 1997. – С. 38; 10. Там само. – С. 37; 11. Гарань О. В. Вказана праця. - К.: 1993. – С. 17; 12. ДАВО. - Ф.136. - Оп. 84. - Спр. 171. – Арк.21- 23; 13. Каменюк М. Фронт чи тил?: Полемічні нотатки // Комсомольське плем'я. – 1988. – 23 грудня. – С. 3; 14. ДАВО. - Ф.136. - Оп.88. - Спр. 2. - Арк.71; 15. ДАВО. - Ф.136. - Оп.84. - Спр. 28. - Арк.45; 16. Барцьось В.В. Історія Народного Руху України на Вінниччині (кінець 80-х – початок 90-х років XX ст.) // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. – Вінниця, ДП ДКФ. – 2005. – С. 280; 17. Камінський А. На перехідному етапі. «Гласність», «перебудова» і «демократія» на Україні. – Мюнхен, 1990. – С. 229; 18. Гончарук Г.І. Вказана праця. – С. 41, 43; 19. Гончарук Г.І., Шановська О.А. Національна ідея і Народний Рух України. – Одеса, 2004. – С. 95; 20. Народний Рух України: державність, демократія, реформи // Народний Рух України. Секретаріат. – К., 1994. – С. 24; 21. Барцьось В., Гончарук Г. Національна ідея в матеріалах установчих конференцій крайових організацій Народного Руху України (кінець 80-х рр. XX ст.). Ціннісно-смысловий вимір буття українського суспільства і перспективи українського націоналізму. Матеріали III Міжнародної наукової конференції. Івано-Франківськ 17-18 листопада 2007 р. – Івано-Франківськ, 2007. – С. 41; 22. Барцьось В.В. Діяльність Народного Руху України з розробки соціально-економічної програми та її реалізації в процесі українського державотворення (1988-1997 рр.): історіографія і джерельна база // Інтелігенція і влада. Громадсько-політичний науковий збірник. Вип. 9. Серія: історія. – Одеса, 2007. – С. 273, 277; 23. Скрипник А.І. Рух як носій нової парадигми розвитку України // Народний Рух України: місце в історії та політиці: Матеріали четвертої Всеукраїнської наукової конференції (14-15 вересня 2000 р., м. Одеса) – Одеса, 2000. – С. 102.

В.І. Пальонний

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО ОРКЕСТРУ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ: ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ

Оркестр народних інструментів – колектив виконавців на народних інструментах, які застосовуються в автентичному або реконструйованому вигляді та історично побутують у культурі певного етносу. Принцип організації оркестру народних інструментів пов'язаний з національними особливостями музичної культури даного народу та рівнем її розвитку³³.

Для того, щоб зрозуміти сутність становлення і розвитку українського народного оркестру, необхідно охарактеризувати сам процес переходу від традиційних форм музикування українського народу до такого складного органічного утворення як український оркестр народних інструментів. Це потребує дослідження проблем народного музичного інструментарію, формування інструментального складу, розвитку репертуару українського народного оркестру.

Серед вітчизняних дослідників, що вперше описали українські народні інструменти, був основоположник української класичної музики, композитор, педагог і громадський діяч М.В. Лисенко (1842-1912). У 1874 р. вийшла друком перша в Україні наукова робота – «Характеристика музичних особливостей українських дум і пісень виконуваних кобзарем Вересем»²⁰. Згодом у львівському журналі «Зоря» за 1884 р. М. Лисенко опублікував ще ряд статей. У 1955 р. ці статті вийшли окремою книгою під назвою «Народні музичні інструменти на Україні», де описується будова, стрій і художньо-виражальні можливості українських народних інструментів²¹.

Велика кількість публікацій фольклориста і етнографа М. Сумцова (1854-1922) містить інформацію про народні музичні інструменти. Так, у роботі «Українські співці й байкарі» (1910) описуються музичні інструменти, що побутували серед українського народу. До них належать кобза, бандура, ліра, торбан, гуслі, цимбали, бубон, сопілка, дуда, скрипка⁴⁰.

Питання збереження самобутнього українського інструментарію, методології його дослідження опис духових народних інструментів – сопілки та її різновидів (денцівку, теленку, флюяру), трембіту, свиріль, козу, відомості про лірників і кобзарів та їх інструменти зустрічаються у музикознавчих працях відомого фольклориста Ф. Колесси (1871-1947) «Мелодії українських народних дум»¹⁷, «Українські народні музичні інструменти», «Ритміка українських народних пісень», «Наверстування і характеристичні признаки українських народних мелодій», «Характеристика української народної музики».

К. Квітка (1980-1953) у статті «К изучению украинской народноинструментальной музыки» (1973) описує музичні інструменти, що побутували серед українського народу у ХІХ ст. До них належать скрипка, бас, волинка, сопілка, цимбали, дрімба, бубон. Дослідник використовує функціональний принцип систематизації народних інструментів. Він класифікує інструменти і групує їх за видами¹⁶.

Український фольклорист Д.Ревуцький (1881-1941) у роботі «Українські думи та пісні історичні» (1919), характеризуючи їхній зміст і стиль, подає короткий опис музичних інструментів – ліри, кобзи, бандури, торбана³⁸.

У 1930 р. побачила світ – робота відомого українського письменника, мистецтвознавця, бандуриста, педагога Г.Хоткевича (1877-1938) «Музичні інструменти українського народу». Це була перша спроба вченого систематично охарактеризувати українські народні інструменти. Праця стала поштовхом для розвитку і удосконалення українського народного інструментарію⁴².

Український майстер і музикант О.Незовибатько (1918-1988) в праці «Ознакомлення з народними музичними інструментами та організація інструментальних ансамблів» (1966) коротко описує будову та використання у музичній практиці ліри, цимбалів, сопілки та інших народних інструментів і дає поради щодо створення українського народного оркестру³⁴.

Значний інтерес представляє «Атлас музыкальных инструментов народов СССР» (1975), що вийшов у світ зусиллями авторського колективу у складі К. Верткова, Г. Благодатова, Е. Язовицької. Серед українських народних музичних інструментів в «Атласі» представлені свистуни, кувиці, свиріль, сопілка та її різновиди, ріг, трембіта, сурма, кобза, бандура, торбан, скрипка, басоля, ліра, цимбали, бубон, бугай, дрімба, підкова, деркач та ін. Особливою цінністю роботи є те, що вона містить таблиці, на яких зображені музичні інструменти і додатки – платівки із записом фрагментів народно-інструментальної музики – сольної, ансамблевої і оркестрової¹.

Вітчизняний фольклорист Л. Яценко у роботі «Державна заслужена капела бандуристів Української РСР» (1970) розглядає історію виникнення і функціонування капели бандуристів та порушує питання походження і побутування бандури⁴⁵.

У роботі «Фольклор і фольклористика» (1979) музикознавця М.Гордійчука міститься опис народних інструментів бандури, торбана, цимбалів, скрипки, басоли, баса, ліри, дрімби, сопілки та її різновидів, кувиці, трембіти, рогу, труби, сурми, волинки⁶.

Визначною працею щодо українського народного інструментарію можна назвати роботу вітчизняного дослідника-інструментознавця Л.Черкаського «Українські народні музичні інструменти» (2004). Він проводить чітку межу між інструментами народного музичного побуду та народних інструментів, що використовуються у професійній музиці. Л.Черкаський наголошує на доцільності вдосконалення професійних народних інструментів і водночас орієнтує на збереження автентичного інструментарію у народному середовищі як постійного джерела професійного мистецтва⁴³.

Про зростання зацікавленості проблемами народного музичного інструментарію засвідчує низка дисертаційних досліджень.

У дисертаційному дослідженні «Народная инструментальная музыка как феномен традиционной культуры. Общетеоретические проблемы» (1990) російського фольклориста І.Мацієвського висвітлюється феномен народно-інструментальної музики, закономірності її функціонування у зіставленні з іншими видами народної творчості³².

Дисертаційне дослідження музикознавця Б.Водяного «Народна інструментальна музика західного Поділля: проблема еволюції традиційних форм музикування» (1993) присвячене народно-інструментальній музиці Західного Поділля. Тут автор виявляє суттєві сторони генези, формування та еволюції інструментарію і народно-інструментальної музики західноподільського регіону в системному взаємозв'язку із традиційним побутом народу, його історією та культурою².

У дисертаційному дослідженні Л.Пасічняка «Академічне народно-інструментальне ансамблеве мистецтво України ХХ ст.: історико-виконавський аспект» (2007) характеризується історія

становлення та розвитку народно-інструментального ансамблевого виконавства, специфіка академічного ансамблю народних інструментів, визначаються провідні засади його жанрової структури і подальші перспективи розвитку³⁶.

Є ряд досліджень, що порушують проблеми формування інструментального складу, створення і розвитку репертуару, принципів організації, історії виникнення і становлення, методики роботи з українським оркестром народних інструментів.

Український бандурист і диригент Л. Гайдамака (1989-1991) у низці статей, що виходили у 1928-1929 рр. у журналі «Музика масам». Висвітлює принципи конструювання бандури харківського типу і сім'ї оркестрових бандур (піколо, прими, баса). Описує будову ліри і способи удосконалення цього інструмента, характеризує звуко-виражальні можливості групи лір (сопрано і тенора). Розглядає будову цимбалів дає рекомендації щодо використання сім'ї цих інструментів (прими і баса) у оркестрі. Також автор визначає характерні особливості групи народних духових (сопілки, свирілі, трембіти) і ударних (литавр, бубна, тарілок, барабана) інструментів⁴.

Велике пізнавальне і практичне значення має робота музикознавця А. Гуменюка (1916-1982) «Українські народні музичні інструменти» (1967), в якій він чітко простежує процес формування, становлення та розвитку різних українських народних оркестрів, викладає основні принципи організації даних колективів, узагальнює досвід їхньої роботи. Автор розповідає про перші спроби організації українського оркестру народних інструментів, характеризує творчу діяльність провідних народних оркестрів України⁷.

Брошура «Василь Зуляк» (1960 р.) музикознавця Л. Носова містить відомості про керівника Мельнице-Подільського оркестру народних інструментів В. Зуляка.

Творчу діяльність згаданого колективу також коротко висвітлено у роботі інструментознавця П. Іванова (1924-1973) «Музики з Поділля» (1972)¹³. У наступній праці «Оркестр українських народних інструментів» (1981) учений показує історію становлення оркестру, робить спробу простежити еволюцію українського народного інструментарію¹⁴.

Музикознавець М. Давидов у монографії «Проблеми розвитку академічного народно-інструментального мистецтва в Україні» (1998) здійснює аналіз проблем і визначає тенденції розвитку академічного народно-інструментального мистецтва України¹⁰.

У книзі Б. Жолдака «Музичні війни або талан Віктора Гуцала» (2004) висвітлюється творчий і життєвий шлях генерального директора – художнього керівника Національного оркестру народних інструментів України В. Гуцала. Хоча зазначене видання є художньо-документальною повістю, не претендує на певну наукову цінність, але деякі відомості дають можливість простежити шляхи і тенденції розвитку українського оркестру народних інструментів¹².

Висвітленню різних аспектів народно-оркестрового виконавства загалом і українського оркестру народних інструментів зокрема присвячено декілька дисертаційних досліджень.

Музикознавець Мих. Лисенко у своєму дисертаційному дослідженні «Пути формирования развития инструментальных ансамблей и оркестров народных инструментов на Украине» (1977) вперше зробив спробу дослідити становлення та розвиток народно-оркестрового виконавства на теренах культури України. Автор підкреслює, що особливу роль у процесі формування українського оркестру народних інструментів відіграли російські «андреєвські» традиції, які прямо чи побічно вплинули на формування українських народних інструментальних ансамблів та українських народних оркестрів²⁹.

У дисертаційному дослідженні вітчизняного дослідника народно-інструментального мистецтва О. Ільченка «Художні основи аматорського народно-оркестрового виконавства» (1996) запропоновано теоретичне обґрунтування художніх основ аматорського народно-оркестрового виконавства. У праці розглядаються фактори розвитку народно-оркестрового виконавства, покращення виконавського рівня окремого колективу, роль репертуару та художньо-цільова спрямованість підготовки диригентів оркестрів народних інструментів¹⁵.

Дисертаційне дослідження О. Трофимчука «Темброва еволюція в українській народно-оркестровій музиці» (2007) присвячене висвітленню основних закономірностей у тембровій еволюції народно-оркестрової музики. Учений аналізує народно-оркестрові партитури з точки зору їх запису, методів та прийомів оркеструвань⁴¹.

Проблеми теорії і методики народно-оркестрового виконавства висвітлено у низці праць вітчизняних учених. У 1948 р. з'явилася перша робота Є. Юцевича і Є. Безп'ятова «Оркестр народных инструментов», в якій автори дають методичні поради керівникам самодіяльних колективів, висвітлюють загальні принципи навчання учасників оркестру⁴⁴.

Музикознавець В. Комаренко (1887-1969) у праці «Український оркестр народних інструментів» (1960) викладає основні засади методики роботи, визначає особливості інструментального складу українського народного оркестру, розглядає природу і форму народних інструментів, подає загальну таблицю різного за складом оркестру і схему розміщення колективу¹⁹.

Методичні поради керівникам самодіяльних колективів «Грає оркестр українських народних музичних інструментів» (1978) В. Гуцала містять відомості про формування інструментального складу, створення оркестрових груп, особливості репертуару українського народного оркестру⁸.

Проблеми створення, розвитку репертуару і перекладення музичних творів для українського народного оркестру порушено у роботах деяких дослідників. У праці Л. Дrajниці «Оригінальний репертуар оркестрів народних інструментів УРСР (1930-1970 рр.)» (1982) висвітлюється питання становлення і розвитку репертуару для оркестру народних інструментів¹¹.

«Інструментовка для оркестру народних інструментів» (1985) Д. Пшеничного (1912-1987), крім теоретичних основ оркестровки, містить поради з практичного інструментування фортепіанних творів. Належну увагу у своїй праці автор приділив перетворенню симфонічної фактури у народно-оркестрову і розглянув проблеми оркестрової обробки народних пісень. Д. Пшеничний дав також детальну характеристику колористичних особливостей народного оркестру³⁷.

В. Гуцал у посібнику «Інструментовка для оркестру українських народних інструментів» (1988 р.), визначає характерні риси українського народного оркестру (камерність звучання, різноманітність тембрів та їх гармонічне поєднання), виявляє особливості і закономірності інструментування для українського народного оркестру, подає характеристику груп та окремих інструментів оркестру⁹.

Ряд праць дослідників присвячено проблемам підготовки диригентів народного оркестру. У «Практичному посібнику з диригування» (1968) І. Розумний (1901-1977) розкрив специфіку диригування симфонічним, духовим оркестром, хором і оркестром народних інструментів. Слід зазначити, що праця автора була першим в Україні посібником з диригування оркестром народних інструментів³⁹.

В. Воеводін на основі власної методики, створив «Пособие для руководителя студенческого оркестра народных инструментов» (2003), де стисло і доступно виклав основні принципи діяльності керівника оркестрового класу від утворення колективу до кінцевого результату роботи – концертного виступу. Автор подає стислу характеристику опублікованих партитур для різного складу оркестрів народних інструментів³.

Питання, що висвітлюють різні аспекти розвитку українського оркестру народних інструментів містить ряд публікацій вітчизняних учених.

У низці публікацій Мих. Лисенка 50-60-х рр. ХХ ст. порушуються питання вдосконалення народного музичного інструментарію і проблеми інструментального складу народного оркестру. У статтях С. Марцинковського «Концертна практика: проблеми і розвиток» (1983) і «Яким бути оркестрові?» (1987) розглядається інструментальний склад українського народного оркестру. Характеризуються технічні і художньо-виконавські можливості груп оркестру³⁰.

Констатуючи значну наукову та практичну значимість розглянутих праць вітчизняних учених, присвячених дослідженню різних аспектів українського народного оркестру, як явища музичної культури України потребує ґрунтовного всебічного аналізу і комплексного дослідження в історико-культурному розвитку.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Вертков К., Благодатов Г., Язовицкая Э. Атлас музыкальных инструментов народов СССР. – 2-е доп. – М., 1975. – 396 с.;
2. Водяний Б. Народна інструментальна музика Західного Поділля: проблема еволюції традиційних форм музикування // Дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. – Спб., 1993. – 156 с.;
3. Воеводін В. Пособие для руководителя студенческого оркестра народных инструментов. – К., 2003. – 143 с.;
4. Гайдамака Л. Оркестр з українських народних інструментів // Музика масам. – 1928. – № 10-11. – С. 6-7.;
5. Гайдамака Л. Оркестр з українських народних інструментів // Музика масам. – 1929. – № 1. – С. 4-7; № 3. – 1929. – С. 21-22; № 5. – 1929. – С. 6-8; № 10-11. – 1929. – С. 14-16; № 12. – 1929. – С. 20-23;
6. Гордійчук М. Фольклор і фольклористика: Зб. статей. – К., 1979. – 252 с.;
7. Гуменюк А. Українські народні музичні інструменти. – К., 1967. – 241 с.;
8. Гуцал В. Грає оркестр українських народних музичних інструментів. – К., 1978. – 168 с.;
9. Гуцал В. Інструментовка для українського оркестру народних інструментів. – К., 1988. – 79 с.;
10. Давидов М. Проблеми розвитку академічного народно-інструментального мистецтва в Україні: Зб. статей / НМАУ ім. П.І. Чайковського. – К., 1998. – 2006 с.;
11. Дrajниця Л. Оригінальний репертуар оркестрів народних інструментів УРСР (1930-1970 рр.). – Л., 1982. – 39 с.;
12. Жолдак Б. Музичні війни або талан Віктора Гуцала: Художньо-документальна повість. – К., 2004. – 416 с.;
13. Іванов П. Музики з Поділля. – К., 1972. – 66 с.;
- 14.

Іванов П. Оркестр українських народних інструментів. – К., 1981. – 110 с.; 15. Ільченко О. Художні основи аматорського народно-оркестрового виконавства: Автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства: 17.00.03 / НМАУ ім. П.І.Чайковського. – К., 1996. – 60 с.; 16. Квитка К. К изучению украинской народноинструментальной музыки // Избранные труды: В 2 т. / Сост. и коммент. В.Гошовского. – М., 1973. – Т.2. – С. 251-273; 17. Колеса Ф. Мелодії українських народних дум. – К., 1978. – 95 с.; 18. Колеса Ф. Музикознавчі праці / Підгот. до друку, вступ. стаття і прим. С.Грици. – К., 1970. – 592 с.; 19. Комаренко В. Український оркестр народних інструментів. – К., 1960. – 82 с.; 20. Лисенко М. Характеристика музичних особливостей українських дум і пісень, виконуваних кобзарем Вересаєм. – 2-е вид. – К., 1978. – 95 с.; 21. Лисенко М. Народні музичні інструменти на Україні / Передмова М.Щоголя. – К., 1955. – 62 с.; 22. Лисенко М. Важливе питання // Мистецтво. – 1965. – № 5. – С. 34-35; 23. Лисенко М. Назріла справа // Радянське мистецтво. – 1952. – 21 травня; 24. Лисенко М. Оригінальний музичний інструмент // Народна творчість та етнографія. – 1965. – № 3. – С. 110; 25. Лисенко М. Цимбали // Народна творчість та етнографія. – 1968. – № 5. – С. 54-55; 26. Лисенко М. Народному оркестру – сучасний склад // Советская музыка. – 1968. – № 4. – С. 70-72; 27. Лисенко М. Успех в поиске // Советская музыка. – 1970. – № 7. – С. 70-72; 28. Лисенко-Днестровский М. Первый выпуск // Музыкальная жизнь. – 1981. – № 2. – С. 5; 29. Лисенко М. Пути формирования развития инструментальных ансамблей и оркестров народных инструментов на Украине: Автореф. дисс. ... канд. искусствоведения: 17.00.03 / Ленинг Р. Гос. ин-т театра, музыки и кинематографии. – Л., 1977. – 11 с.; 30. Марцинковский С. Концертна практика: проблеми і розвиток // музика. – 1983. – № 6. – С. 19; 31. Марцинковский С. Яким бути оркестрові? // Музика. – 1987. – № 2. – С. 13-14; 32. Мацеевский И. Народная инструментальная музыка как феномен традиционной культуры. Общетеоретические проблемы: Автореф. дисс. ... д-ра искусствоведения: 17.00.02. / ЛГИ театра, музыки и кинематографии им. Н.К.Черкасова. – Л., 1990. – 47 с.; 33. Музыкальный энциклопедический словарь / Гл. ред. Г. Келдыш. – М., 1990. – 672 с.; 34. Незовибатько О. Ознайомлення з музичними інструментами та організація інструментальних ансамблів. – К., 1966. – 79 с.; 35. Носов Л. Василь Зуляк. – М., 1960. – 23 с.; 36. Пасічник Л. Академічне народно-інструментальне ансамблеве мистецтво України ХХ ст.: історико-виконавський аспект: Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.01 / ЛДМА ім.М.В.Лисенка. – Львів, 2007. – 17 с.; 37. Пшеничний Д. Інструментовка для оркестру народних інструментів. – К., 1985. – 69 с.; 38. Ревуцький Д. Українські думи та пісні історичні. – К., 1919. – 300 с.; 39. Розумний І. Практичний посібник з диригування для середніх музичних закладів. – 2-е вид., скороч. і випр. – К., 1968. – 120 с.; 40. Сумцов М. Українські співці й кобзарі. – Харків, 1910. – 19 с.; 41. Трофимчук О. Темброва еволюція в українській народно-оркестровій музиці: Дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. – К., 2007. – 200 с.; 42. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. – Харків, 1930. – 288 с.; 43. Черкаський Л. Українські народні музичні інструменти. – К., 2003. – 264 с.; 44. Юцевич Є., Безп'ятов Є. Оркестр народних інструментів. – К., 1948. – 114 с.; 45. Ященко Л. Державна заслужена капела бандуристів Української РСР. – К., 1970. – 84 с.

О.П. Коляструк

ДІЯЛЬНІСТЬ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ В ОЦІНЦІ ЗАРУБІЖНИХ ДОСЛІДНИКІВ

Дослідження новітньої історії України на сьогоднішній день є об'єктом зацікавлення не лише українських дослідників. Тема побудови демократичного суспільства в Україні цікавить також багатьох іноземних науковців.

Вивчення суспільних процесів, які відбувалися в Україні під час переходу від тоталітарного режиму до демократії, дозволяє зарубіжним науковцям скласти певну картину про те, що являє собою наша держава сьогодні. Їх дослідження вмотивовані не тільки пізнавальним інтересом, а й необхідністю перевірки сучасних концепцій транзитології від авторитарно-тоталітарних режимів до суспільств демократичного характеру. З іншого боку, зарубіжні дослідження новітньої історії України мають велике значення для українських істориків, оскільки дають їм змогу ознайомитися із зовнішнім, дистанційованим поглядом на ті події, які вони, власне, пережили самі. Але найголовнішим, на нашу думку, є те, що діалог із зарубіжними істориками уможливує ознайомлення й подальше застосування новітніх методологічних підходів в оцінюванні недавньої вітчизняної історії, розширює діапазон бачення проблеми і сприяє використанню нового дослідницького інструментарію, необхідного для критичного осмислення історії України.

Напрацювання зарубіжних дослідників можна виділити в окрему групу історичних досліджень, серед них є праці як загальноісторичного змісту про Україну початкової доби незалежності, так і спеціально присвячені Верховній Раді України. Серед перших варто відзначити працю канадського історика Б.Гарасиміва «Посткомуністична Україна»¹. У комплексному дослідженні, присвяченому висвітленню різних аспектів історії України у новітні часи, належну увагу приділено й історії Верховної Ради України.

У дослідженні англійського науковця Ендрю Вілсона «Українці: несподівана нація»² питання сучасного державного будівництва та інституціалізації владних структур розглянуто крізь призму